

حریت فکریه

آبونه شرائطی :
 ممالک عثمانیه ایچون سنه لکی ۴۰ آلتی آلتی ۲۵ غروشد
 ممالک اجنبیه ۱۲ ۷ فرانقدر

محل اداره سی : باب عالی جاده سنده
 یکی عثمانی مطبعه و کتبخانه سی

بوکون انظار قارئنه رسمي تقديم اينديكمز سداد نوریك ، مملكتكمزك الكمقدر قاریقا نوریتلرندندر . شیمدی به قدر
 ژون نوزك ، پیام وسائر یوی غزتهلر ورساله لرده انتشارایدن کوزهل وابتسام آور اثرلرینی هرکس بکنمشدر . صوك دفعه بر وکیل
 سرکیسنده تشهر ایدیلن اثرلری بر (وهرمه ی) مدالیه ایله ظفریاب اولدی . سداد بك جلال نوری بكك قارده شیدر .
 مملکت هرایکیسیله ده افتخار ایده بیلیر .

اتحاد ایلہہ رک پر خلعجان
وہرم ، ہرنہ کہ وارسہ وہرم
قوشالم چونکہ وطن تہلکہدہ ۔

§

روم ایللی قائلر ایچندہ قالدی ،
ہر جہتدن بڑہ دشمن صالدی ،
اوکوزل یرلری بر بر آلدی ،
قوشالم عہد ایلہ استردادہ ،
اوحریمہ جنوارلر دالدی
بز قادیلردہ بوکون امدادہ
قوشالم چونکہ وطن تہلکہدہ

§

یارہ لی سادہ دکل غازیلر
بوکون عثمانیلیق آغلار ، ایٹکلر ،
کلک ای اہل حیت یکسر
اولالم یارہلرہ مرہساز
قیریلرکن بونی بکلر عسکر ،
ایدرک شمدی کلامی ایجاز
قوشالم چونکہ وطن تہلکہدہ ! ..

نشان طاشی - ۳۰ کانون ثانی ۱۳۲۸

نکار بنت عثمان

✍

یا لان !

ای ہرکسک یکانہ حقیقی طبعی ،
ای ہر سوزک اک اسکی ادای حقیقی ،
ای کہنہ عالمک ازلی راز خلقی ! ..

چیلاق دوشونجہلر سکا مدیون کسودر ،
اک صاف اولان پورہک سکا ہر لحظہ مفتقر ..
ای شانلی قہجہ ، سوزلرہ وصلک شرف وہریر ..

بیقرار طوبہ نی ؛ دیرلر ، اوپر عمارت اولور ؛
عبادہ چقمتہ آثار ، پایہ سی وزارت اولور !

صوبار خزینہ نی ؛ بدخواہ دین ودولتدر ؛
یترکہ اولمہ شاعر ، اوپر فضیلتدر ۔

عبدالحق حامد

✍

بو نسخہ مزیدہ شاعرہ محترمہ نکار خانم افندیگ احسان
بیوردقلری آئیدہ کی منظومہ بی کمال شکران وافتخارلہ درج
ستون ایدیوروز ۔

نکار خانم افندیگ حیران شعر وادی اولیان ہیچ بر
عثمانی قاری یوقدر ۔ علوی و نزیہ شاعرک شیمدی بہ قادر
پیش پرستشمزہ وضع ایندیگی اشعار رقیقہ سندن صرفظہر ،
آئیدہ کی « انشای حربہ » منظومہ لہلہدہ کچیردیکمز آبی
فلاکنک اوسایوی قلبدہ حاصل ایندیگی تأثر عمیق کوریوروز ۔
وطنی ، ملتئ سونہ ہرقارہ بوشعرده وطننک فلاکتہ آغلایان
محترم ، نجیب بر قادیگ بوکسک بر ترانہ ہیجان وفضیلتی
کورہ جکدر ۔ خصوصیلہ فکر وطن وملیتک استغفار ایدیلکسکہ
باشلانیدی بو دور مشغومہ استاد نکارک منظومہ قیمتداری
جالب دقت وانتباہدر ۔

انشای حربہ

کلک ای اہل وطن برلشہ لم ،
وہرم جان ایلہ تن برلشہ لم
عسکر ، ارباب سخن برلشہ لم ،
دشمن اولدی بڑہ نصرائیت ،
اولماسین قہقہہ زن برلشہ لم ،
کوستروب شوق ایلہ موجودیت
قوشالم چونکہ وطن تہلکہدہ

§

ای وطنداشلر ، ای اہل وجدان !
دونمادیسہ شو طمرلردہ کی کان
شمدی توحید قلوب وایمان
ایلک کنولریدر برلشہ لم ،

و حسن رضا پاشا حق اسلامی مدافعہ ایدہ رکن، اردوی
ادباہ فائق عالی مع الاسف، نفرد قالدی .

کنج شاعر لک منبع الہامی، «ہر چہ ناد آبد» ادامہ
صلح ایدن بو کوئی متفسخ فرانسیک آثار متردی سی در.
وطنک کچیردیکی فلاکتلردن صرف نظر، حتی شرفک
پارلاق و متبسم سبازی، مسیرہ سکوت اولش اورمانلری،
بوتون دنیاہ حاکم بوغازلری، سیول باد ایله ایکلین داغلری
بیله مظهر نگاہ شباب اولماور. هر کس قوز، بولیت
اولدی. بک شایان تدقیق اولان حیات ملیہ می، اسکی
تورک لک حرم حیاتی فرنکلرک یالان و خولیا مرکب کتندن
وجوده کلش کتابلرندن اوکره نیورز. یازیلان رومانلر
ہب آفرانقہ لغہ عائد! لسانزدہ اولدینی کی بناریمزک
بیله اسلوبی دکشیور. «وکوزمل اسکی عثمانی طرز
معماریسی تدریجاً اورتادن سیلندی!

بیزانسیک بش عصردن ری حال زوالہ ایرمین روحی،
چینک الک مسکر بر آبیونی کی، قافالری میز دومانہ
بوغوش. سر مست رخاوت، اسیر حضور و هوایز. بز
بیزانسیہ کبرک ظن ایدیوردق، حالوکه بیزانسی بزه
کیرمش. اولنک ایچین محاسندن آکلایانلریز فلاکتدن
بر شی' دویمہ یور. وطنہ این بر ضربه، وجودیمزہ تماس
ایتمکک، فریاد ایتمورز.

بر ملک صدامی اولان ادبیات، اوچ سنہ دوام
ایدن ر حرب میدی متعاقب قوس قوجا ایکی قطعہ
قوربان ایتدکن صکرہ، بزه یالکز یتش حقیقہ نق بر
[الحان وطن] احسان ایتدی! بولا قیدینک سبی اولانلر
کاوورلرک اخلاق و عاداتہ، عنسانہ، ملکترینہ،
لسانلرینہ، وجدانلرینہ بوتون ایمانلریہ برتتش ایدن،
ملیتی حقیر کوردن و یاخود هیچ کورمیسرک انکار
ایدن طاتلی صو متفکرینی، او اصراف دنیوی
سکھمی یلیم نہ زمان منقرض اولاجق؟ توان ملیعزہ
قوروفورم فغخ ایدنلر قهر اولسون!

فرانسہدہ بیله قاتلی جانلی، پر حیات بر ادبیات

آی مادر دیسہ اولان زادہ ریا،
آی خندہ وفادہ کی الحان دلریا،
آی خواہر اہانت اولان دختر بلا!

آی شفقت جنایت اثر، آی دنی قادن!
آی غلظت مزینہ، شرک نقابیسک ..
آی حاکم حیات بشر: دون، بوکون، یارین ...

اُک خستہ قابہ بعضاً اولورسک شفارسان،
بعضاً قوی بورہ کلری تسمیم ایدن بیلان!
بردرد، بردوامیسک. آی زہر جاودان؟

بعضاً تبسمککہ قاپارسک خیاتی،
بعضاً الککہ آچمادسک باب غفلتی؟
یلیم نہسک ... سن، آی بشرک رمز قوتی! ..

انیس ہج

۲۳ حیران، ۱۳۲۷

ادبیات

ادبیات سیاسیہ

بومقالہ بعض افکار وطنپورانہی احتوا ایتدیکندن ایکی
مجموعہ طرفندن مظهر رد اولددر. امکان تفریحی بزه
و بردرکندن کندیلرینہ قارشى مدیون شکرانز!

مدینہ شعر و صنعتکزک سہای احتشامندہ بر معراج
آہنک آجان فائق عالی بک، «الحان وطن» عنوانی
مجموعہ حمیتلہ کوزلری، ایکی سنددر مسیرہ عزرائیل
اولان مملکتہ، منسوب اولدینی او مبارک طور اقلرہ
عطاف یتش، بوتون حمای عصاییلہ تجایع ملیہی ترتیل
ایدیور... بو کوئہ قارہای صنعتی عزم پادو کھکشان
ایدی، شیمدی زمین حقائقدہ برقیامت الحان قویاریور.
فقط دکزدہ یالکز رؤف بک، قارادہ یالکز شکری

تأسیس اجماعی احتیاجی کمال حرارتہ مدافعہ ایدیلور .
 بلجیہ سادہ ماعدا آوروپانک ہمان بوتون مملکتوں نہ
 اساساً وار . کرک اطرافدن سرایتلہ ، کرکسہ بوکونہ
 قادر موجود اولان ادبیات مرضیہ نیک عکس تأثیر
 طبیعیہ بوخصوصہ شدتی برجریان باشلامشدر . حتی
 آنری بانیک صوک زمانلردہ مخمہ جیقاریلان «لافالہ»
 عنوانی تماشای مناسبیلہ بویوک کوچوک بوتون مقدر
 دہرین بر احتیاج توان ایلہ محررلردن استدعای صحت
 وحیات ایدیلورلر . قابو کیری قابیوب کیدن بر قادینک
 آرقاسندن چیرینہائی کوسترن ادبیات مطردہ
 عاشقانہ ، بو اختیارقی دورندہ ، آرق بشرت دیکیلیہ میور .
 جنتلہ ذکا آرسندہ بر مرحلہ مبہمہ اولان قادینلرہ
 یالوارمقدن آرق دیللمز یورولدی ، قولاقلمز دولدی .
 آرق قازلر شاعرلردن وادی شان وفدرندہ یازلمش
 نشیدلر بکلیور .

برقاج سطر اول علیہندہ بولوندیغ فرانسز ادبیاتیک
 بورادہ بحثمزہ متعلق برمنہائی ذکر ایگزسم کنامہ
 اولور : فرنکرک خزینہ مدوناتندہ بر جوق کلیات
 ادبیہ وظہور ایدہ وارد . مثلاً آلمانلرہ فرانسزلر
 آرسندہ بوکون بر محاربه اولسہ ، پاريسک بوتون ادبا
 وشعرا عاشقانہ سی ، قلملردن کاغذلری یاقاجق درجہ دہ
 آتشین کگلر صاچان برہ غائبہا کسیلر ! نسبتاً اوج
 قاریشاق برر اولان آلاس لورن ایچین ، ضیاعندن بری
 بوقادار سہلر کچدیکی حالہ ، حالانلر یایلیہ میور . . .

•••

فردی و اجتماعی اولوق اوزرہ ایکی نوع ادبیات وارد .
 برنجیسی بالواسطہ ، ایکنجیسی دوعروندن دوعروبہ
 منسوب اولدقلری ماترک شان و عنوانی تأیید ایدہر .
 بزده مع التأسف شیعیہ قادر ادبیات اجتماعیہ تأسیس
 ایتہ مشدر . بونک سہی محاربلر ومطلقیتلردر . عنقای
 استبدادک بچہ سلطنتدہ مقهور اولان دولتردہ ادبیات
 اجتماعیہ تأسیساب اولماز . اجتماعی تعبیری بک عمومی

اولدوغندن بونک قسم سیاسیہتی آیرمالی . بحرانی
 زمانلردہ ، محاربه ہنگاملردہ ، بردولت ویا مؤسسہ نیک
 حمایتی ایجاب ایتدیکی زمانلردہ تحریرر حسیات ایدن
 محررلرک اثرلری «ادبیات سیاسیہ» در . دنیادہ السافلر
 اک زیادہ قابیلردن تسخیر ایدیلر ؛ اونک ایچین ادبیات
 بک بویوک برقوتدر . انگلیز شاعر مخومی لورد بایرن ،
 منظومہ لیلہ آوروپا افکار عمومیہتی روملر لہنہ جلب
 اجماع صورتیلہ یونانک استقلالنہ براردہ ، بردونما قادر
 یاردم ایتشدی ؛ بایرنک فکرلری آوروپالیر ہومرلرک ،
 اشیللرک خاطرہ شعر آلودی حرمتہ قبول ایتشدہرکہ
 بودہ تختشم بر ادبیات فردیہ نیک بیلہ بعضاً ملتاری احیایہ
 واسطہ اولہ بیلہ جکنتہ اک قاطع بردیلدر . [الخان وطن]
 بستہ کار کزینک برخطابہ سندن مذکور اولان ایٹالیا
 اولیای شعرندن غازیہ لہ دانونچی بودہ ، لورد بایرن شجاعیتلہ
 «ارض موعود» سلسلہ نشاندی یازارق ، مناظر
 وخاطراتی ہیچ بروقت اونونامایاجم اومبارک طرابلس
 غریک فجیعہ غصنہ بر شکل مشرور و برمشدی ؛
 مدافع حق اولمایا ادبیات ، آنحق بویلہ سیاسی اولانلردر .
 فقط بزلر ، درہ دنوطلردن بک زیادہ دہشت انگیز اولان
 یوقوت سماویہتی ، حتی حق ایچین ، آلدہ ایچین بیلہ استعمال
 ایتہدک ؛ بایرن ، دانونچو ، ظلمہ رام ولمش قلملرینہ
 برہر کنامہ متیلرکی پارلایان قلمچلردہ علاوہ ایدہرک
 مسیل خونہ قوشان یوایی داهیہ کفر ، جنک ایچین اولمازہ
 شعر ایچین زہ مثال اولسون . . . بوکون اختلافات سیاسیہتی
 حل ایچین ، بکچن زمانلردہ ، اعصار حہالتدہ اولدیگی کی ،
 یالکیز برسیف مجلا کافی دکلدر . بیک دوقوز بوز اون
 اوجدہ حکومتلرہ ارادہتی تأقین ایدن ، حیات رسمییہتی
 تعذیب ایدن بر «افکار عمومیہ» اولدیغی حتی کوسستاو
 لوپونیلہ اعتراف ایدیلور . بوکون ظفر ، محاربه میدانلردن ،
 دکنزلردن ، سہلردن اول قلملردہ جلیکیر اولمازہ دوام
 ایجز . اونک ایچین براییک مادی قوتلہ بولہ جیقان دولت
 یایا قالیر . ہر شیدن اول ، حصار قلوبی متح ایدہرک

کنجلاړک، سکوتی اولدورمک جنایتدن احتراز آکی
اولان لاقیدیلری، لاهیده کی مرخصه زه نصیب اولسایدی
احتمال وجدانمیز بر آردهامستریخ اولوردی. اگرچیچکارک،
قادیلولک توصیفه صرف ایدیلن زمانلر، ادبیات اجتماعیه
تخصیص ایدلسه بدی، بوکونه قادر ادراک رشد ایله هیمز
وطنپرست اولوردق! حالبوکه شیمیدی باشقا آکلانان
اولمادی ایلین، بز دینک، جنسمزک علویتی، حیاتمک
شعرو صافیته یله اجنبی کتابلرندن، پیرلوتیدن اوکره.
نییورز؛ کاشکه هیمزده دین ووطنمزی هیچ اولمازسه
پیرلوتینک سهودبکی قادر، سهوسه ایدک!...

— ۸ تفسیرناتی —

اسماعیل حامی

تقدید

تاریخ استقبالات اوچنجی جلدی

جلال نوری بک « تاریخ استقبال » عنوانی اوج
جلدلاک اثرینک صوک قسیده انتشار ایدنجه بنده،
محرم مشارالیهک قارئلری کی، کمال تهالکله « مسائل
اجتماعیه » به تعلق ایدن بو اثری نظر مطالعه دن کچیردم.
اثرک ایلمک فصلی، ده طوغوغریسی الک جالب نظر قسمی،
محیطمزه نه بته « اخلاق و استقبالی » سرنامه لی
بجیدرکه بزونی اوزون اوزادی به جای ملاحظه اوله جق
برزمین تنقید و تحلیل عد ایدیورز.

« اخلاق » ده نتیجه یک متعصبانه بر نقلتک باربلاهی
آلتیده ازیلن دماغلرمزده بو گله نک، تعریف علمی
ونفیسندن بیهتون باشقه بر تمثالی واردد. بز، غیرک
احوال خصوصیه سی تحسیدن منع ایدمه یه اخلاق،
کندمزه عائد مسائلده اوقادار مافع اندیش ایدمه بیلیرکه
بو حالک هانکی کتابه اویدوریله یله جکنی اکلایه ماز
همشیره کز، زوجه کز، کریمه کز بر آز سربست ورقاق
ارککک قارشیمنده انسانجه و انتظام دائره سنده ایکی اوج
کله سوبلرله بزم حسود کوزلرمز نولایر و امدادمزده
اوکله، « اخلاق » کله سی بقیشیر. دوداقلرمز بر

اولان سلاحه صاربلالیدر. پیرلوتی، برانجیل سیاسی
و بجه شفقت تشکیل ایدن محتمم مقاله لری یازماسایدی
بیلم آروپا افکار عمومیه سی ادرنه نک استردادی
قارشیمنده شرف سکوت ایله تمناز اولاجقمیدی؟ عسالت
حیت و بای ادیسی صرف لسانمزه منحصر کیدر. حمد
اولسون بوتون عالم اسلامه مستولی دکدر. مثلاً قاهره ده
مظالم اجنبیه قارشى فریاد ایدن برچوق عرب شاعرلری
وار. نیل مبارکک صوبنی ایچنلر، اولردن ده قصیده لر
دیکلرلر مش. بالخاصه بونوک و مبجل وطنپرور مرحوم
مصطفی کامل پاشانک مرقد مبارک کی اشارتله وطنداشلیری
طوافه دعوت ایدن حافظ ابراهیمک هر قصیده سی،
سردار کیچترک باشنه پارلاقلیله طوغ اولایله جک بر
صاعقه ایندیرمکده در! نونسک هرکون ترایدایدن بوتون
شرقیلری وطنپرورانده ر! اون الی سنه اول یونانی نارومار
ایدن مرحوم ادم پاشانک نام ذی جلادتی اوراده قیمتدر
برداستان حماسه ایچنده ترنم ایدیلکده ایمش. طرابلسک
هنکام شهادتیده بسته لککری برچوق شرقیلری بن بوراده
دیکلهدم. برملنک موسیقیسه ده، ادبیاتی قادر روحی
کوستریر. خصوصیه کفته لر شعردیمکدر. نونسده حالا
بزی بکلیورلر مش! بو انتظار او شرقیسرک تاثیریدر.
جمعه کونلری، غروب قارشى ساحله دوران وقور و مهیب
اختیسارلر، عثمانی حاکمیتک خاطرۀ بی زوالی محفظه
قلبنده الک قیمتدر و یکنانه یادکار اولارق صافلامش عصر
دیده و متوکل زاهدلر، کوزلری ماورای آفاقه هرکوز
اولارق خلاصکار عثمانی دوتنماسی بکلیورلر مش!...

الحان وطن، هیمزی قائی عالی بکه قارشى مدبون
شکران ایتدی. الیم بر سکوتک رسم مهن اخلاقی ایلمک
دفعه اولارق کندیلری اجرا ایتدیلر، حمد اولسون!
زیرا بوسکوت دوام ایتسه بدی، لاهی مؤتمر کیرنده
بالقان مظالماتی تعداد ایدن انکلیز مرخصلرینه قارشى،
ماضینک اوزربنه برده چکمه بی توصیه ایدن عثمانی ایلیچینسک
صداسی قادر الیم اولاجقدی!